

Schoolveiligheidsplan

Onderdeel: meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

SVP 001

Versie 1.1

Inleiding

In dit deel van het schoolveiligheidsplan wordt ingegaan op welke wijze Educatis gestalte geeft aan de meldcode “huiselijk geweld en kindermishandeling”. Sinds 1 juli 2013 zijn professionals verplicht om de meldcode te gebruiken bij vermoedens van geweld in huiselijke kring. De meldcode geeft in vijf stappen weer hoe een beroepskracht moet handelen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. Bij het opstellen van deze meldcode is gebruik gemaakt van het basismodel meldcode zoals die te vinden is op www.rijksoverheid.nl.

Definitie huiselijk geweld

Het ministerie van Volksgezondheid, welzijn en sport omschrijft huiselijk geweld als volgt: *Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke- en/of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van, of gepaard gaande met, beschadiging van goederen in en om het huis). Er is altijd sprake van een machtsverschil tussen dader en slachtoffer. Uit onderzoek blijkt dat plegers de meest kwetsbare personen kiezen, als slachtoffer. Een ander kenmerk van huiselijk geweld is de omstandigheid dat dader en slachtoffer (waaronder ook minderjarige slachtoffers) desondanks - en soms noodgedwongen – blijvend deel uitmaken van elkaars leef- en woonomgeving. Hiermee hangt samen dat huiselijk geweld vaak een stelselmatig karakter heeft en er een hoog herhalingsrisico is. Geweld in het gezin gaat vaak met andere problematiek gepaard, zoals spanningen tussen echtgenoten, werkloosheid of verslaving.*

Definitie kindermishandeling

De wet op de jeugdzorg beschrijft kindermishandeling als volgt: *Kindermishandeling is ‘elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel’.*

Vertrouwenspersoon

Op elke school van Educatis is een interne vertrouwenspersoon aangesteld. Deze persoon is er verantwoordelijk voor dat de stappen van de meldcode worden gevolgd als een beroepskracht aangeeft dat er signalen zijn op het gebied van kindermishandeling of huiselijk geweld bij een leerling. Dit doet de vertrouwenspersoon in nauw overleg met de directeur.

De meldcode

De meldcode kent de volgende vijf fasen:

1. In kaart brengen van de signalen;
2. Overleggen met een collega en eventueel raadplegen Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, Steunpunt huiselijk geweld of letselduidingsdeskundige
3. Gesprek met betrokkenen;
4. Wegen van het geweld of de kindermishandeling; bij twijfel altijd AMK of SHG raadplegen;
5. Beslissen: hulp organiseren of melden.

Hieronder volgt de uitwerking van vijf verschillende fasen:

Fase 1: In kaart brengen van de signalen

Als een beroepskracht een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling heeft, deelt de beroepskracht dit met de interne vertrouwenspersoon. De interne vertrouwenspersoon legt deze signalen vast, evenals de uitkomsten van de gesprekken die hierover gevoerd worden, de stappen die gezet worden en de besluiten die genomen worden. Ook gegevens die de signalen weerspreken worden vastgelegd. Eveneens worden de volgende zaken genoteerd:

- Feiten en signalen (het onderscheid moet voor de leerkracht en interne vertrouwenspersoon helder zijn).
- Bronvermelding als de informatie van anderen komt dan van de leerling.
- De status vermelden van hypothesen (aannamen) en veronderstellingen.

Bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling gaat de signalering altijd naar de interne vertrouwenspersoon. De interne vertrouwenspersoon kan besluiten de directeur al dan niet direct op de hoogte te brengen. De interne vertrouwenspersoon volgt hierbij zijn/haar taakomschrijving.

Fase 2: Overleggen met een collega en eventueel raadplegen Advies- en meldpunt Kindermishandeling, steunpunt huiselijk geweld of letselduidingsdeskundige

De signalen worden door de interne vertrouwenspersoon besproken met de intern begeleider of de directeur. Eventueel kan ook advies gevraagd worden bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, het Steunpunt Huiselijk Geweld of aan een deskundige op het gebied van letselduiding, als er behoefte is aan meer duidelijkheid over (aard en oorzaak) van letsel.

Als er binnen de school onvoldoende kennis aanwezig is over de aanpak van specifieke vormen van geweld, zoals eer gerelateerd geweld, huwelijksdrang, seksueel misbruik en vrouwelijke genitale verminking, vraagt de interne vertrouwenspersoon altijd advies aan het

AMK of het SHG over te nemen stappen. Dit advies is belangrijk om mogelijke veiligheidsrisico's van eventuele vervolgstappen zorgvuldig af te kunnen wegen.

De uitkomsten van dit collegiale overleg en de gegeven adviezen worden vastgelegd in het dossier van de leerling.

Fase 3: Gesprek met betrokkenen

Nadat de stappen in fase 2 zijn doorlopen, volgt een gesprek met betrokkenen. Voor het voorbereiden/houden van het gesprek kan de interne vertrouwenspersoon intern begeleider en/of directeur of het AMK of SHG raadplegen.

In het gesprek met betrokkenen gaat het erom dat de interne vertrouwenspersoon de volgende zaken aan de orde stelt:

- Het doel van het gesprek benoemen;
- Benoemen van de signalen (feiten) die zijn vastgesteld en de waarnemingen die zijn gedaan;
- Betrokkenen reageren om een reactie te geven;
- De interne vertrouwenspersoon komt pas na deze reactie met een interpretatie van wat is gehoord en waargenomen.

Openheid is een belangrijke grondhouding. Dit betekent dat signalen zo snel mogelijk met betrokkenen worden besproken. Het doen van een melding zonder dat de signalen zijn besproken met betrokkenen kan alleen als:

- er concrete aanwijzingen zijn dat de veiligheid van één van de betrokkenen in gevaar kan komen;
- als de interne vertrouwenspersoon goede redenen heeft dat de leerling door dit gesprek het contact zal verbreken en dat daardoor de leerling niet meer kan worden beschermd worden tegen mogelijk geweld.

In het geval van jonge kinderen is het van belang dat de beroepskracht een gesprek aangaat, tenzij het vanwege de jonge leeftijd niet mogelijk of te belastend voor het kind zou zijn. Dit is ter beoordeling van de interne vertrouwenspersoon (eventueel) in overleg met de directeur of na overleg met AMK.

De interne vertrouwenspersoon maakt de afweging om wel/ geen melding te doen bij de verwijzindex risicojongeren. Let op: het doen van een melding in de verwijzindex is geen alternatief voor het doen van een melding van kindermishandeling bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling. Als de interne vertrouwenspersoon besluit tot een melding in de verwijzindex, houdt dit in dat de vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld door het gesprek met betrokkenen niet is weggenomen. Dit betekent dan ook dat verder wordt gegaan met de fasen 4 en 5 van de meldcode.

Fase 4: Wegen van het geweld of de kindermishandeling; bij twijfel altijd AMK of SHG raadplegen

Na het doorlopen van de eerste drie fasen is er al redelijk veel informatie beschikbaar. De interne vertrouwenspersoon weegt op basis van de signalen, het ingewonnen advies en het gesprek met betrokkenen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Eveneens moet de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling worden gewogen. Bij deze fase kan opnieuw informatie worden ingewonnen bij eerder genoemde personen en instanties. Dit is zeker van belang in het geval van twijfel.

Fase 5: Beslissen: hulp organiseren of melden

Als de interne vertrouwenspersoon (met inachtneming van zijn/haar professionele grenzen en verantwoordelijkheden) op basis van alle verkregen informatie meent dat betrokkene en zijn gezin redelijkerwijs voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunnen worden beschermd, worden de volgende acties ondernomen:

- Het organiseren van de noodzakelijke hulp;
- Het volgen van de effecten van deze hulp;
- Het alsnog doen van een melding als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt of opnieuw begint.

Als de interne vertrouwenspersoon op basis van alle verkregen informatie meent dat de betrokkenen onvoldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling beschermt kunnen worden, onderneemt de interne vertrouwenspersoon de volgende acties:

- De interne vertrouwenspersoon laat de directeur de melding doen bij AMK of SHG. De directeur is namelijk verantwoordelijk.
- Bij de melding wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de feiten en gebeurtenissen en wordt duidelijk aangegeven als de informatie die wordt gemeld, (ook) van anderen afkomstig is. De bron moet helder vermeld worden.
- Overleg bij de melding met het AMK of SGH wat de interne vertrouwenspersoon na de melding, binnen de grenzen van de gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kan doen om de leerling en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of mishandeling te beschermen.

De melding moet vooraf met de leerling (vanaf 12 jaar) en/of met de ouders/verzorgers worden besproken. Tijdens het bespreking moeten de volgende zaken aan de orde komen:

- Leg uit waarom u van plan bent om een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is;
- Vraag betrokkenen nadrukkelijk om een reactie;
- In geval van bezwaren van betrokkenen, overlegt de interne vertrouwenspersoon op welke wijze tegemoet kan worden gekomen aan deze bezwaren.

- Is dat niet mogelijk, dan weegt de interne vertrouwenspersoon de bezwaren af tegen de noodzaak om de leerling en zijn gezin te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Hierbij betreft de interne vertrouwenspersoon, de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling en zijn gezin door het doen van een melding daar tegen te beschermen.
- De interne vertrouwenspersoon doet een melding indien naar zijn/haar oordeel de bescherming van de leerling of zijn gezin de doorslag moet geven.

Van contacten met betrokkenen over de melding wordt afgezien als:

- Er concrete aanwijzingen zijn dat de veiligheid van de leerling, die van de interne vertrouwenspersoon of die van een ander in het geding is of zou kunnen komen.
- Als er gegronde vermoedens zijn dat de leerling daardoor het contact met de interne vertrouwenspersoon zal gaan verbreken.

Na de melding wordt door het AMK een onderzoek gedaan naar de feiten en signalen en op basis van de uitkomsten wordt er besloten wat er moet gebeuren: melding bij de Raad voor de Kinderbescherming en/of aangifte bij de politie. Het AMK houdt de melder op de hoogte van uitkomsten c.q. het verloop.

De interne vertrouwenspersoon zal na de melding, binnen zijn/haar mogelijkheden en grenzen, de leerling bescherming en ondersteuning blijven bieden (in overleg met AMK)

Zwijgplicht/beroepsgeheim

Iedere beroepskracht heeft een beroepsgeheim. Dit wil zeggen dat er geen informatie over betrokkenen aan derden wordt verstrekt, tenzij er toestemming is gegeven. Omgaan met het beroepsgeheim is een vorm van evenwichtskunst: geheimhouding waar mogelijk, zorgvuldige doorbreking waar nodig. Om deze reden is het ook belangrijk om inspanning te doen om toestemming te krijgen van betrokkenen voor het doen van een melding. Als dit niet mogelijk is, zijn er andere oplossingen. De plicht om te zwijgen vanwege het beroepsgeheim botst dan met de plicht om een leerling te helpen juist door over hem met een ander te spreken. Het gaat dan vaak om ernstige situaties. Als er een zorgvuldige afweging wordt gemaakt om de zwijgplicht te doorbreken, dan erkent de tuchtrechtspraak dat de beroepskracht ook zonder toestemming van de betrokkenen mag spreken.

Geheimhouding wegens een beroepsgeheim of zwijgplicht is dus niet absoluut. Op www.huiselijkgeweld.nl is informatie te vinden welke informatie de interne vertrouwenspersoon, indien nodig, mag delen met de directeur en/of intern begeleiders.

Bijlage 1: signaleringslijst kindermishandeling

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden. Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar en is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waaraan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

Overgenomen uit: A. Wolzak. *Kindermishandeling – signaleren en handelen. Basisinformatie voor mensen die werken met kinderen*. Utrecht: NIZW, 2001 (4e druk). Deze signalenlijst is ook te vinden op www.kindermishandeling.nl, een informatieve website van het Nederlands Jeugdinstituut.

Lichamelijk welzijn

- Blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij- krab- en bijtwonden
- Groeiachterstand
- Te dik
- Slecht onderhouden gebit
- Regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- Kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- Oververmoeid
- Vaak ziek
- Ziektes herstellen slecht
- Kind is hongerig
- Eetstoornissen
- Achterblijvende motoriek
- Niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

Gedrag van het kind

- Timide, depressief
- Weinig spontaan
- Passief, lusteloos, weinig interesse in het spel
- Apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- In zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- Labiel
- Erg nerveus
- Hyperactief
- Negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- Negatief lichaamsbeeld
- Agressief, vernielzucht
- Overmatige masturbatie

Tegenover andere kinderen:

- Agressief
- Speelt weinig met andere kinderen
- Wantrouwend
- Niet geliefd bij andere kinderen

Tegenover ouders:

- Angstig, schrikachtig, waakzaam
- Meegaand, volgzaam
- Gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders

Tegenover andere volwassenen:

- Angst om zich uit te kleden
- Angst voor lichamelijk onderzoek
- Verstijft bij lichamelijk contact
- Angstig, schrikachtig, waakzaam
- Meegaand, volgzaam
- Agressief
- Overdreven aanhankelijk
- Wantrouwend
- Vermijdt oogcontact

Overig:

- Plotselinge gedragsverandering
- Gedraagt zich niet naar leeftijd
- Slechte leerprestaties
- Rondhangen na school
- Taal- en spraakstoornissen

Gedrag van de ouder

- Onverschillig over het welzijn van het kind
- Laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- Troost het kind niet
- Geeft aan het niet meer aan te kunnen
- Is verslaafd
- Is ernstig (psychisch) ziek
- Kleedt het kind te warm of te koud aan
- Zegt regelmatig afspraken af
- Houdt het kind vaak thuis van school
- Heeft irreële verwachtingen van het kind
- Zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- Samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- Sociaal isolement
- Alleenstaande ouder
- Partnermishandeling
- Gezin verhuist regelmatig
- Slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

- Verwondingen aan geslachtsdelen
- Vaginale infecties en afscheiding
- Jeuk bij vagina of anus
- Pijn in bovenbenen
- Pijn bij lopen of zitten
- Problemen bij plassen
- Urineweginfecties
- Seksueel overdraagbare aandoeningen

Gedrag van het kind

- Drukt benen tegen elkaar bij lopen of oppakken
- Afkeer van lichamelijk contact
- Maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- Extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- Zoekt seksuele toenadering tot volwassenen

Bijlage 2: signaleringslijst kindermishandeling

(Bron: GGD Midden-Nederland versie 2008)

Tijdens de startcursus interne vertrouwenspersonen hebben alle IVP-ers de map: "Machtsmisbruik en de school" ontvangen. Op blz. 27-32 zijn signaleringslijsten te vinden. Deze lijsten kunnen ook gebruikt worden bij het in kaart brengen van signalen.

Adressen

AMK

Tel. 0800-2000

www.vooreenveiligthuis.nl

Steunpunt Huiselijk geweld

www.huiselijkgeweld.nl

Verwijsindex

www.verwijsindex.tv

Vragen:

1. Gebruik signaleringslijsten. Moet dit uniform zijn of bepaald de IPV dat zelf?
2. Vastleggen dossier: Waar gebeurt dat?